

การวิเคราะห์การตีความความหมายของการพัฒนาบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก
ด้วยกระบวนการพัฒนาจิตอาสาโดยนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
ที่เรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับชุมชนเป็นฐาน
The Interpretative Meaning of Personality Development
for Conscientiousness in the Process of Fostering
Volunteerism among Undergraduate Students
in State Higher Education Using Problem Based Learning (PBL)
and Community Based Learning (CBL)

ปริณุต ไชยนิชัย¹
Parinut Chaiyanich

Received: August 14, 2024
Revised: September 8, 2024
Accepted: October 4, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์การตีความความหมายการพัฒนาบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก
ของนักศึกษา 2) เพื่อวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาจิตอาสาของนักศึกษาที่เรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับชุมชน
เป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา
ศึกษาทั่วไปและเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับชุมชนเป็นฐาน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2561 ถึง ปีการศึกษา 2566
รวมจำนวน 947 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากการวิเคราะห์เอกสาร สัมภาษณ์เชิงลึก
การสนทนากลุ่ม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

ผลการวิจัย พบว่า (1) นักศึกษามีการค้นพบหลังจากการตีความความหมายจากประสบการณ์การได้สัมผัส
กับการทำงานจริง หลายประสบการณ์เป็นประสบการณ์ที่นักศึกษาคาดไม่ถึงว่าจะได้ประสบ ทำให้ตนเองได้รับผิดชอบ
ต่อบทบาทหน้าที่ที่ต้องทำอย่างจริงจังมากขึ้น เป็นความรับผิดชอบที่ไม่ถูกใครบังคับให้ทำ มีการเรียนรู้ขณะที่เรียนรู้
ด้วยการลงมือเข้าไปให้ความช่วยเหลือผู้อื่นในชุมชน แม้นักศึกษาบางคนอาจเคยมีความคิดลบกับตนเองแต่เมื่อต้อง
ทำงานเป็นทีมกับเพื่อน ๆ นักศึกษาสามารถเปิดรับความเปลี่ยนแปลงและสิ่งใหม่ได้ด้วยความเชื่อใจผู้อื่น (2) นักศึกษา
มีส่วนร่วมในการทำงานกับคนหมู่มาก ด้วยการลงมือปฏิบัติ 10 ขั้นตอน โดยเริ่มจากขั้นวิเคราะห์การตีความความหมาย
การพัฒนาบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก และสิ้นสุดด้วยขั้นถอดบทเรียน การลงมือปฏิบัติด้วยประสบการณ์ของการเติมเต็ม
ความพึงพอใจให้ผู้อื่นในชุมชนด้วยจิตอาสาโดยไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทน นักศึกษาสะท้อนว่า พวกเขาลงมือ
ปฏิบัติการลงไปด้วยความกล้าที่จะทำกิจกรรมที่เป็นงานของพวกเขาเอง

คำสำคัญ: การพัฒนาบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก กระบวนการพัฒนาจิตอาสา การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน
การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

¹ อาจารย์ ดร., สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
Lecturer, Social science and humanities, Liberal Art, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi (RUS)
E-mail: Parinut23@gmail.com

Abstract

This paper was analysed 1) to interpret the meaning of the student's personality development for conscientiousness and 2) to examine the process of fostering volunteerism in students who are exposed to problem-based and community-based learning. The sample group are students from Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi (RUS) who are enrolled in General Education and problem-based learning in the community. From 2018 to 2023; 947 students were utilized for purposive sampling. Qualitative data was gathered through document analysis, in-depth interviews, focus group, and participant observation.

The research findings revealed that (1) students discovered, after interpreting the meaning from their experiences of engaging in real work, that many of the said experiences had been unexpected. This led them to take their responsibilities more seriously. As these were duties, they were not compelled to perform them by anyone else. They were learning while actively helping others in the community. Even though some students may have had negative thoughts about themselves, when working in teams with their peers, they were able to embrace change and new things with trust in others. (2) Students participated by working with large groups implementing a 10-step process, starting from analyzing the interpretation of the development of students' personality with awareness, and concluding with the lesson learned. This hands-on experience, which involved fulfilling the satisfaction of others in the community through volunteerism without expecting anything in return was reflected by the students when they began to engage in their own activities.

Keywords: Personality Development for Conscientiousness, The Process of Fostering Volunteerism, Problem Based Learning, Community Based Learning

บทนำ

จากข้อมูลกรมสุขภาพจิตระบุว่า วัยรุ่นอายุ 10-19 ปี ประมาณ 1 ใน 7 คน และเด็กอายุ 5-9 ปี ประมาณ 1 ใน 14 คน ตรวจพบความผิดปกติทางอารมณ์ และจิตประสาท โดยวัยรุ่นบางคนเคยมีประสบการณ์การคิดทำร้ายตนเองซึ่งเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับ 3 ของวัยรุ่น นอกจากนี้ ยังพบปัญหาการถูกกลั่นแกล้ง ถูกข่มเหง รังแกกัน ปัญหาความรุนแรงทั้งในครอบครัวและในสถาบันการศึกษา การถูกทอดทิ้ง หรือการถูกทารุณกรรมที่ส่งผลต่อปัญหาทางสุขภาพจิตมากขึ้น (ไทยโพสต์, 2567) นิยามได้ว่า อารมณ์ที่ผิดปกติคือสาเหตุการเสียชีวิตของวัยรุ่น

การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้เกิดความฉลาดทางอารมณ์ จะช่วยเชื่อมโยงการสื่อสารความสัมพันธ์ระหว่างจิตสำนึกและความสงสัยได้ เพราะเมื่อบุคคลมีคุณสมบัติทางสติปัญญาที่สูงขึ้น พวกเขามีแนวโน้มที่จะจัดการกับอารมณ์ของตนเองและของผู้อื่นได้ดีมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย (Pradhan & Jandu, 2023, pp. 223-235) เกิดเป็นความสุข ซึ่งความสุขรูปแบบนี้จะช่วยให้มนุษย์ได้ไตร่ตรองถึงพื้นที่ทางความรู้และอารมณ์ผ่านแง่มุมของการประเมินความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม และประสบการณ์ทางอารมณ์เชิงบวกตามลำดับ (Diener et al., 1999, pp. 276-302) เป็นการ “เพิ่มพื้นที่การเรียนรู้” ให้กับบุคคล ซึ่งการใช้เทคนิคการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้และสร้างเป้าหมายร่วมกับชุมชน จะช่วยสร้างปลายทางที่สำคัญให้กับบุคคลได้ ทำให้บุคคลเข้าถึงการเรียนรู้ได้ทุกที่ ทั้งในระบบโรงเรียนและการศึกษานอกห้องเรียน ด้วยการผลักดันให้ชุมชนเป็นพื้นที่เรียนรู้ร่วมกันทั้งของนักเรียน นักศึกษา บัณฑิตจบใหม่ และประชาชนทั่วไป (สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2565) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เป็นเครื่องมือที่ถูกนำไปใช้ในโรงเรียน สถาบันการศึกษา และมหาวิทยาลัยอย่างกว้างขวาง เพื่อใช้ในการเรียนรู้ของผู้เรียน สำหรับเพิ่มผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ตามความคาดหวังของการเรียนในชั้นเรียน (Learning Outcome) (Sweeney, 1999, pp. 15-22) การเพิ่มพื้นที่การฝึกฝนจิตวิญญาณสาธารณะให้กับบุคคลในระดับสถาบันการศึกษา

(Tong, 2018, pp. 1201-1204) มีความสัมพันธ์กันกับการพัฒนาบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก (Conscientiousness) เพราะการฝึกฝนจะช่วยพัฒนาความสามารถในการบังคับตัวเองและการมีวินัยในตนเองให้พยายามทำตามเป้าหมายที่วางไว้ได้ครบตามที่ตั้งใจ บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกดังกล่าวประกอบด้วยลักษณะนิสัยย่อย 6 ด้าน ดังนี้ (1) การมีความสามารถ (Competence) (2) ความมีระเบียบ (Order) (3) การมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ (Dutifulness) (4) ความต้องการสัมฤทธิ์ผล (Achievement Striving) (5) ความมีวินัยในตนเอง (Self-Discipline) (6) ความสุขุมรอบคอบ (Deliberation) (Costa & McCrea, 1992, pp. 5-13)

การเชื่อมต่อบุคคลกับชุมชนด้วยการบูรณาการชุมชนกับการจัดการเรียนรู้ เป็นการใช้องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับชุมชนเพื่อให้บุคคลเรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้สอน ผู้เรียน รวมถึงสมาชิกในชุมชน ผ่านการศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของชุมชนหรือการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชน ชุมชนจึงเป็นแหล่งการเรียนรู้ภายนอกห้องเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนและพัฒนาทักษะของผู้เรียนได้อย่างหลากหลาย ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดสังเคราะห์ ทักษะการคิดวิพากษ์ ตลอดจนความตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อตนเองในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน (วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์, 2561, น. 179-191) ความตระหนักช่วยในการรับรู้ทางอารมณ์และการใช้ความรู้สึก ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินอารมณ์และการควบคุมความรู้สึกที่ดีขึ้น ช่วยให้บุคคลทำงานได้ดีขึ้น การศึกษาจึงควรสื่อความหมายด้านการมีส่วนร่วมกับจิตวิทยาเชิงบวก (Pradhan & Jandu, 2023, pp. 223-235)

สำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3) ขั้นตอนวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ทบทวนความรู้และการสร้างทัศนคติที่ดีต่อชุมชน ขั้นที่ 2 การสำรวจและวิเคราะห์ชุมชน ขั้นที่ 3 ออกแบบร่างหลักสูตรท้องถิ่น ขั้นที่ 4 ฝึกปฏิบัติพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ขั้นที่ 5 สะท้อนผลการฝึกปฏิบัติ ขั้นที่ 6 ประเมินผลการเรียนรู้ 4) ระบบสังคม บทบาทผู้เรียน บทบาทผู้สอน 5) หลักการตอบสนอง การสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์ 6) ระบบสนับสนุน สื่อ อุปกรณ์และทรัพยากรการเรียนรู้ ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน การเรียนรู้หลักนี้สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้โดยตรงผ่านการลงมือปฏิบัติมีทัศนคติที่ดีต่อชุมชน และสร้างองค์ความรู้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชนด้วยตนเอง ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชน (สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2565) เกิดเป็นการเชื่อมต่อระหว่างบุคคล หลักสูตรที่พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ความต้องการของชุมชน และจิตวิญญาณสาธารณะ

เพราะจิตวิญญาณสาธารณะ (Public mind) เป็นวิธีที่ดีในการปลูกฝังผู้เรียนในระดับมหาวิทยาลัย ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความตั้งใจที่ดีเมื่อเผชิญหน้ากับความต้องการของคนอื่น ๆ แต่ก็ยังประสบปัญหาในทางปฏิบัติ เพราะความยินดีที่จะช่วยคนอื่นอาจเกิดขึ้นไม่ถาวร เนื่องจากบุคคลอาจไม่รู้ว่าจะเริ่มจากตรงไหน ปัญหาการขาดกลไกการจัดการแรงจูงใจที่สมบูรณ์แบบ หรือความเบื่อหน่ายของครอบครัวที่มีต่อการเลี้ยงดูและพุ่มพักจิตวิญญาณสาธารณะให้กับบุตรหลาน หรือรูปแบบการทำงานในฐานะผู้มีอำนาจในการเป็นผู้รับผิดชอบการจัดระเบียบและการสนับสนุนมีพลังไม่เพียงพอ การจัดงานและกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณสาธารณะนั้นเป็นเรื่องเดียวซ้ำ ๆ และเป็นทางมารวมเกินไป ดังนั้นจึงไม่สามารถสร้างกลไกการกระตุ้นและการรับรองที่เหมาะสมได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการเตรียมตัวและการรับรู้ของผู้เรียนเกี่ยวกับกิจกรรมไม่สามารถเชื่อมต่อกับสถานการณ์จริง (Tong, 2018, pp. 1201-1204) แต่การสนับสนุนให้รูปแบบการเรียนการสอนมีพื้นที่ให้บุคคลเผชิญหน้ากับสถานการณ์อารมณ์ และสนับสนุนให้พวกเขาได้ออกแบบวิธีที่พวกเขาจะจัดการตัวเองและอารมณ์ของพวกเขาภายใต้สถานการณ์จริงเหล่านั้นได้ จะเป็นการเปิดเผยถึงกลไกการสื่อสารหรือการปรับตัวระหว่างความเข้าใจทางอารมณ์ได้ (Pradhan & Jandu, 2023, pp. 223-235) เพราะมนุษย์ที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นมีความฉลาดและเท่าทันกับยุคสมัย การให้ความรู้ด้วยการสอนเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ แต่หากมีกระบวนการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนด้วยการรับฟังอย่างเข้าใจ จะเป็นโอกาสในการลดปัญหาสุขภาพจิตในเด็กและเยาวชนได้ (ไทยโพสต์, 2567)

การศึกษาความเชื่อมโยงจากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้อนุมานได้ว่า บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกหรือแบบยึดมั่นในหลักการ (Conscientiousness) เป็นพื้นฐานของบุคคลที่มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายและเป็นผู้ยึดถือหลักการเหตุผล ยืนหยัดและมุ่งความสำเร็จมากที่สุดนั้น เป็นกลไกการจัดการแรงจูงใจในกระบวนการพัฒนาจิตอาสาที่สมบูรณ์แบบให้กับผู้เรียนได้ กลไกการกระตุ้น การรับรองที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพนั้น ควรเริ่มต้นศึกษาที่ห้องเรียนและรายวิชาที่สามารถออกแบบการเรียนรู้ นำพาผู้เรียนลงสนามของชุมชนได้ การเข้าถึงชุมชนทำให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติบนเส้นทางแห่งภูมิปัญญาที่ถูกถ่ายทอดจากบรรพบุรุษจากอดีตสู่ปัจจุบัน ก่อเกิดเป็นเส้นแนวการเรียนรู้ผ่านวัฒนธรรมและเรื่องราวที่ถูกส่งต่อ นอกเหนือจากการที่ผู้เรียนเรียนรู้สิ่งเหล่านั้นผ่านเส้นเรื่องบนสื่อโซเชียลมีเดียที่จับต้องไม่ได้ การออกแบบให้ผู้เรียนเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) ช่วยให้ผู้เรียนได้คิดไตร่ตรอง แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงด้วยบทบาทจิตอาสาพัฒนาชุมชน พวกเขาเข้าไปร่วมตัวกับวัฒนธรรม อัตลักษณ์ชุมชน ซึ่งการเข้าถึงชุมชนในฐานะคนที่สามารถปรับตัวตามสถานการณ์ได้ ทำให้พวกเขาเห็นคุณค่าของตนเองและเห็นคุณค่าของทุกการกระทำที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมซึ่งเป็นหนึ่งในโปรแกรมการพัฒนาบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะนำรูปแบบกิจกรรมทั้งหมดที่ผู้วิจัยออกแบบ เก็บข้อมูล และใช้เวลาติดตามผลการศึกษาระยะยาว (Longitudinal study) นำมาเชื่อมโยงกับกระบวนการดังกล่าวที่เรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับชุมชนเป็นฐาน นำมาศึกษาวิเคราะห์ เผยแพร่เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนผ่านงานวิจัยในชั้นเรียนของผู้วิจัยที่สังกัดอยู่ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ผู้วิจัยมุ่งหวังว่า การศึกษาค้นคว้านี้จะช่วยลดช่องว่างของงานวิจัยในชั้นเรียนที่มีเส้นแบ่งระหว่างกระบวนการพัฒนาจิตอาสาของนักศึกษาที่เรียนด้วยกลยุทธการศึกษาแบบจุ่มตัวลงชุมชนบนฐานงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้รับทุนของรัฐบาลสนับสนุน ความเป็นไปได้บนการค้นพบองค์ความรู้ใหม่ครั้งนี้จะช่วยตีแผ่แนวทางการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความยึดหยุ่นทางอารมณ์ ผ่านการศึกษาวิเคราะห์การตีความความหมายการพัฒนาบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกของนักศึกษา และกระบวนการพัฒนาจิตอาสาของนักศึกษาที่เรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) ทั้งนี้จะสามารถเชื่อมโยงการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจิตสำนึกและความสงสัย เป็นรูปแบบของการส่งเสริมการจัดการกับอารมณ์ของวัยรุ่น อันจะช่วยลดปัญหาสังคม ซึ่งเป็นหัวใจของศาสตร์แห่งการพัฒนาการศึกษา (พัฒนศึกษาศาสตร์) และพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อวิเคราะห์การตีความความหมายการพัฒนาบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกของนักศึกษา
- 2) เพื่อวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาจิตอาสาของนักศึกษาที่เรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL)

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากร

การวิเคราะห์การตีความความหมายของการพัฒนาบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกด้วยกระบวนการพัฒนาจิตอาสาโดยนักศึกษาศาสนาอันอุดมศึกษาของรัฐที่เรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) กำหนดกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาศึกษาทั่วไปและได้เรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) ได้แก่ (1) สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า (จำนวน 82 คน) (2) ศาสตร์แห่งการเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ (จำนวน 390 คน) (3) การพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อการทำงาน (จำนวน 194 คน) (4) การศึกษาสารสนเทศในยุคดิจิทัล (จำนวน 15 คน) (5) เทคนิคการพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อการทำงาน (จำนวน 134 คน) (6) การศึกษาค้นคว้าสารสนเทศ (จำนวน 50 คน) (7) สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า (จำนวน 82 คน) รวมจำนวน 947 คน โดยพิจารณาจากห้องเรียนที่เหมาะสมตามความจำเป็นพื้นฐานตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ขอบเขตพื้นที่

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ จำนวน 2 ศูนย์ ได้แก่ (1) ศูนย์พระนครศรีอยุธยา หันตรา (2) ศูนย์พระนครศรีอยุธยา วาสกรี

3. ขอบเขตเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยทั้งหมด 6 ปี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2561 ถึง ปีการศึกษา 2566 โดยกำหนดระยะเวลาจำแนกตามกิจกรรมหลักของการดำเนินโครงการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรมวิจัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์การตีความความหมายการพัฒนาบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกของนักศึกษา และวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาจิตอาสาของนักศึกษาที่เรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) โดยสามารถสรุปภาพรวมของผลลัพธ์จากการทบทวนทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ตารางที่ 1 ภาพรวมของผลลัพธ์จากการทบทวนทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Overview of results in themes)

ผู้แต่ง (ปีที่เผยแพร่) Author (Year)	วิธีดำเนินการ และกลุ่มตัวอย่าง Study and Sample Characteristics	การค้นพบหลัก Key Findings
หฤทัย จตุรวัฒนา (2560, น.200)	- ประชากรคือนักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดนครปฐม จำนวน 4,504 คน - กลุ่มตัวอย่าง 1,602 คน จากการเปิดตารางยามาเน่ (Yamane) - รูปแบบการทดลอง One-Group Pretest-Posttest Design	- การกำหนดปัญหาให้ผู้เรียนไม่ควรไกลจากประสบการณ์เดิมของผู้เรียน - ควรมีแหล่งข้อมูลในการแก้ปัญหาเพียงพอ - ผู้เรียนต้องวิเคราะห์ปัญหาด้วยตนเอง - ส่งเสริมให้มีกระบวนการกลุ่มในการทำกิจกรรม - ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในการอธิบาย - ผู้เรียนในกลุ่มควรได้เสนอแนวคิดที่หลากหลายทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม - จัดให้มีช่วงของการประเมินค่าคำตอบ โดยสนับสนุนให้ผู้เรียนใช้เหตุผลในการเลือกข้อสรุปวิธีการแก้ปัญหา ข้อสรุปงานวิจัย พบว่า การประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ที่แท้จริงคือ การทำให้นักศึกษาแสวงหาความรู้และคำตอบด้วยตนเอง ให้เป็นผู้บริหารเวลาเอง รวมทั้งสรุปผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง
ชนัญชิตา ทิพย์ญาณ (2564, น. 36-52)	- วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาเอกสาร ศึกษาภาคสนาม สัมภาษณ์เชิงลึก และสนทนากลุ่ม โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง - ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ได้แก่ ตัวแทนนักศึกษาองค์การนักศึกษาทั้ง 6 คณะ	- การขัดเกลาทางสังคมของกลุ่มเพื่อน โดยเพื่อนและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยมีส่วนในการปลูกฝังคุณธรรมให้กับนักศึกษา เป็นกระบวนการผลักดันให้เกิดกระบวนการพัฒนาจิตอาสาในการรวมกลุ่มทำกิจกรรม - การขัดเกลาด้วยตัวแทนที่นักศึกษาชื่นชอบจากช่องทางสื่อสารต่าง ๆ ช่วยให้เกิดการกระจายความคิด ความรู้เรื่องการทำประโยชน์ต่าง ๆ ในการพัฒนาสังคมของนักศึกษา - สถาบันครอบครัวมีผลอันดับหนึ่งต่อการเสริมสร้างจิตอาสาด้วยการสนับสนุนและเป็นแบบอย่างให้กับ

ผู้แต่ง (ปีที่เผยแพร่) Author (Year)	วิธีดำเนินการ และกลุ่มตัวอย่าง Study and Sample Characteristics	การค้นพบหลัก Key Findings
	คณะละ 5 คน จำนวน 30 คน	นักศึกษา อันดับสองคือ สถาบันการศึกษาและกลุ่มเพื่อน สื่อ ข้อสรุปงานวิจัย พบว่า จิตอาสาถูกตีความไปกว้างกว่า การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ แต่หมายถึง คนที่สามารถปรับตัวตามสถานการณ์ได้ ผู้ที่ชอบ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้ผู้อื่น รู้จักเพื่อนใหม่ ๆ และที่สำคัญ จิตอาสา คือ ผู้ที่เห็นคุณค่าของตนเอง และเห็นคุณค่าของทุกการกระทำที่เป็นประโยชน์ ต่อส่วนรวม งานวิจัยดังกล่าวจึงได้นำการพัฒนาตน และการพัฒนาสังคมเข้าผสานรวมไว้ด้วยกัน
วิรัชยา อินทะกันท์, จิราพัทธ์ แก้วศรีทอง และไพรัช ปรเมย์ (2566, น. 188- 206)	● การวิจัยเชิง ปฏิบัติการแบบมี ส่วนร่วม เก็บข้อมูล โดยใช้แบบ สัมภาษณ์แบบมี โครงสร้าง การสนทนากลุ่ม การสังเกตการณ์ แบบมีส่วนร่วมใน การประกอบอาหาร และ ประเมินคุณค่า ทางโภชนาการด้วย โปรแกรม INMUCAL- Nutrients กลุ่ม ตัวอย่างคือ นักวิชาการด้าน อาหาร ผู้เชี่ยวชาญ อาหารพื้นถิ่นและ ผู้นำชุมชนในพื้นที่	● การวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ควรเริ่มจากการศึกษา บริบทชุมชนและการสืบค้นภูมิปัญญาของชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชน และสุดท้ายคือการคืน ความรู้สู่ชุมชน ● การเลือกบุคคลในชุมชน การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก ทั้งหมดคือการได้มาซึ่งข้อมูล เชิงคุณภาพจากชุมชน ● เป็นการศึกษาการต่อยอดองค์ความรู้ที่สร้างรายได้ และอาชีพให้กับชุมชน อันประกอบด้วยวิถีชีวิต และอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่สืบทอดต่อกันมายาวนาน ● การใช้ชุมชนเป็นฐานจะสำเร็จได้ด้วยการเชื่อมโยงกับ หน่วยงานระดับองค์การบริหารส่วนตำบลจะช่วยทำ ให้การดำรงอยู่ทางวัฒนธรรมของชุมชนยั่งยืนยิ่งขึ้น ข้อสรุปงานวิจัย พบว่า การเข้าถึงชุมชนทำให้ บุคคลเข้าถึงเพื่อนใหม่ ๆ องค์ความรู้ใหม่ ๆ ความคิด ความเชื่อ และภูมิปัญญาที่ถูกถ่ายทอด จากบรรพบุรุษจากอดีตสู่ปัจจุบัน ก่อเกิดเป็นการ เรียนรู้ผ่านวัฒนธรรมและเรื่องราวที่ถูกส่งต่อผ่าน เคล็ดลัษณ์ วัฒนธรรม อัตลักษณ์ชุมชน ซึ่งการเข้าไป ใกล้ชิดกับชุมชน จะได้เห็นเรื่องราวที่ถูกถ่ายทอด ตั้งแต่ในครัวเรือน โรงเรียน วิถีสังคม บางชุมชน ผู้เก็บสะสมความรู้เหล่านี้ไว้เป็นเพศหญิง บางชุมชน เป็นคุณครู บางชุมชนเป็นปราชญ์ชาวบ้าน เป็นต้น
พระมหาไกรสร แสนวงศ์ (2562, น.135-321)	● วิถีวิทยาการวิจัยเชิง คุณภาพ (Qualitative research)	● กระบวนการจัดการชุมชนด้วยตนเอง ก่อให้เกิด กระบวนการมีส่วนร่วมไปสู่การผลักดัน กระบวนการต่าง ๆ ที่ถูกบรรจุไว้ในแผนชุมชน ก่อให้เกิดนโยบายชุมชนด้วยคนในชุมชน

ผู้แต่ง (ปีที่เผยแพร่) Author (Year)	วิธีดำเนินการ และกลุ่มตัวอย่าง Study and Sample Characteristics	การค้นพบหลัก Key Findings
	ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมด้วยการจัดทำเวทีชุมชนสำรวจสืบค้นวัฒนธรรม ชุมชนสังเกตแบบมีส่วนร่วมและสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่มีโครงสร้างในชุมชน	- การพัฒนาต่อยอดการจัดการสุขภาวะชุมชน ด้วยการพัฒนาแกนนำชุมชน การส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชน - การผลักดันเชิงนโยบายที่เน้นให้คนในชุมชนได้จัดการชุมชน ข้อสรุปงานวิจัย พบว่า การสืบค้นวัฒนธรรมชุมชนเป็นหลักฐานของกระบวนการจัดการชุมชนด้วยตนเองของชุมชน ทำให้เห็นว่า กระบวนการมีส่วนร่วมคือหัวใจของการสร้างสรรค์นโยบายโดยคนในชุมชน
กิตติศักดิ์ ลิ้มธิคุณ (2561)	- กลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานระดับปฏิบัติในกลุ่มจำหน่ายเหล็กก่อสร้างแห่งหนึ่ง จำนวน 188 คน - เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม - สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเชิงชั้น	- การรับรู้ภาวะผู้นำที่แท้จริงสัมพันธ์กับบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และความพึงพอใจในงาน - การรับรู้ภาวะผู้นำที่แท้จริงและพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรมีความสัมพันธ์ทางบวก - บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร - ความพึงพอใจในงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร - การรับรู้ภาวะผู้นำที่แท้จริงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในงาน - บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในงาน ข้อสรุปงานวิจัย พบว่า บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกช่วยส่งเสริมการรับรู้ภาวะผู้นำ ทำให้บุคคลมีความพึงพอใจในงานและเป็นสมาชิกที่ดีของหน่วยสังคมนั้น ๆ
Costa & McCrea (1992, pp. 5-13)	- กลุ่มตัวอย่าง ชายและหญิงวัยผู้ใหญ่ จำนวน 117 คน - เครื่องมือในการวิจัยคือ The NEO-PI scales และ psychopathology	บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก (Conscientiousness) แสดงถึงความยากง่ายและความมากน้อยของจุดมุ่งหมายที่แต่ละบุคคลกำหนดไว้ รวมทั้งความสามารถในการบังคับตัวเองและการมีวินัยในตนเองให้พยายามทำตามเป้าหมายที่วางไว้ได้ครบตามที่ตั้งใจ

ผู้แต่ง (ปีที่เผยแพร่) Author (Year)	วิธีดำเนินการ และกลุ่มตัวอย่าง Study and Sample Characteristics	การค้นพบหลัก Key Findings
	as measured และ ใช้การวัดบุคลิกภาพ ผ่านการรายงาน ตนเอง (self-report personality measures)	บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกประกอบด้วยลักษณะ นิสัยย่อย 6 ด้าน ดังนี้ (1) การมีความสามารถ (Competence) (2) ความมีระเบียบ (Order) (3) การมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (Dutifulness) (4) ความต้องการสัมฤทธิ์ผล (Achievement Striving) (5) ความมีวินัยในตนเอง (Self-Discipline) (6) ความสุขุมรอบคอบ (Deliberation) ข้อสรุปงานวิจัย พบว่า หนึ่งในบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ คือ บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกหรือ แบบยี่ดมั่นในหลักการ (Conscientiousness) อันเป็นพื้นฐานของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ ในงานที่ได้รับมอบหมายและเป็นผู้ยึดถือหลักการ เหตุผล ยืนหยัดและมุ่งความสำเร็จมากที่สุด โดยควรมีการศึกษาบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานในหน่วยงานอื่น ๆ ที่หลากหลาย และการศึกษาช่วงยาวไม่ใช่วิธี การศึกษาแบบภาคตัดขวางในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อติดตามพฤติกรรมของบุคคลที่มีบุคลิกภาพที่ เหมาะสมกับงาน จะช่วยให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น

วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์การตีความความหมายการพัฒนาบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกของนักศึกษา และศึกษาวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาจิตอาสาของนักศึกษาที่เรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) และสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยไม่ได้ขออนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ขอความยินยอมจากผู้เข้าร่วมวิจัย และแจ้งแนวทางการรักษาความลับของข้อมูลทั้งหมด สำหรับวิธีการวิจัยมีการกำหนดขั้นตอนดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง

กำหนดกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาศึกษาทั่วไปและได้เรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) โดยการสุ่มแบบเจาะจง ได้แก่ (1) สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า (จำนวน 82 คน) (2) ศาสตร์แห่งการเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ (จำนวน 390 คน) (3) การพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อการทำงาน (จำนวน 194 คน) (4) การศึกษาสารสนเทศในยุคดิจิทัล (จำนวน 15 คน) (5) เทคนิคการพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อการทำงาน (จำนวน 134 คน) (6) การศึกษาค้นคว้าสารสนเทศ (จำนวน 50 คน) (7) สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า (จำนวน 82 คน) รวมจำนวน 947 คน การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ จำนวน 2 ศูนย์ ได้แก่ (1) ศูนย์พระนครศรีอยุธยา หันตรา (2) ศูนย์พระนครศรีอยุธยา วาสกรี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อวิเคราะห์การตีความความหมายการพัฒนาบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกของนักศึกษา ผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการรวบรวมข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก กระบวนการพัฒนาจิตอาสา และการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาจิตอาสาของนักศึกษาที่เรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน ผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือที่ 2 และ 3 คือ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง และแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกต ทั้งในช่วงก่อนลงพื้นที่ในชุมชน ขณะลงพื้นที่ในชุมชน และหลังลงพื้นที่ในชุมชน

3. วิธีการดำเนินงาน

สามารถแบ่งการดำเนินงานเป็น 10 ขั้นตอน ดังนี้

ก่อนลงพื้นที่ในชุมชน

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นวิเคราะห์การตีความความหมายการพัฒนาบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกของนักศึกษา เพื่อนำหลักวิชาการไปสื่อสารกับสังคมด้วยโครงการจิตอาสาโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL)

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาจิตอาสาของนักศึกษาที่เรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL)

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูลชุมชนของนักศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นประสานความร่วมมือสืบค้นปัญหาและเตรียมความพร้อมจัดทำแผนที่เพื่อความเข้าใจชุมชน (Empathy map) เพื่อนักศึกษาหาปัญหา โอกาส และเป้าหมายร่วมกันที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นการศึกษาความเหมาะสมของนักศึกษาเพื่อออกแบบโครงการ

ขณะลงพื้นที่ในชุมชน

ขั้นตอนที่ 6 ขั้นการพัฒนาความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา

ขั้นตอนที่ 7 ขั้นการสังเกตและเฝ้าดูปรากฏการณ์อย่างเอาใจใส่ของนักศึกษา

หลังลงพื้นที่ในชุมชน

ขั้นตอนที่ 8 ขั้นการติดตามและประเมินผลชุมชนของนักศึกษา

ขั้นตอนที่ 9 ขั้นสะท้อนคิดของนักศึกษา

ขั้นตอนที่ 10 ขั้นถอดบทเรียนจากการตีความความหมายการพัฒนาบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกของนักศึกษา หลังจากผ่านกระบวนการพัฒนาจิตอาสาด้วยการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL)

4. การวิเคราะห์/ตีความข้อมูล

การวิเคราะห์และตีความข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้มีการวิเคราะห์การตีความความหมายการพัฒนาบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกของนักศึกษา โดยวิเคราะห์ผลการรวบรวมข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก กระบวนการพัฒนาจิตอาสา และการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) เพื่ออธิบายเชื่อมโยงระหว่างกัน

ส่วนการวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาจิตอาสาของนักศึกษาที่เรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) ของนักศึกษาทั้ง 947 คน ผู้วิจัยวิเคราะห์จากผลการดำเนินงานทั้ง 10 ขั้นตอนที่ได้กล่าวข้างต้น ดังสรุปไว้ในผลการวิจัย

สำหรับการวิเคราะห์ผลนั้น ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าเพื่อหาความน่าเชื่อถือของงานวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์การตีความความหมายการพัฒนาบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกของนักศึกษาและกระบวนการพัฒนาจิตอาสา มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 ภาพรวมของผลลัพธ์ของการตีความความหมาย (Interpretive the meaning)

การตีความความหมายของนักศึกษาจากการค้นพบหลัก (Interpretive the meaning)		
ข้อค้นพบใหม่ <i>New Findings</i>	การค้นพบหลัก จากการพัฒนาบุคลิกภาพ แบบมีจิตสำนึก <i>Conscientiousness</i>	การค้นพบหลักจากกระบวนการพัฒนาจิตอาสา <i>The process of development of the volunteer spirit</i>
การสัมผัสกับบรรยากาศ การดำเนินงานในสิ่งที่คาด ไม่ถึง	ความรับผิดชอบหน้าที่ที่ต้องทำ และการได้แสดงศักยภาพ	ความรู้สึ้อยากทำที่ออกมาจากข้างในตนเอง จริง ๆ
ความมั่นใจในตนเองว่า สามารถทำงานเป็นทีม ร่วมกับผู้อื่นได้	ความกล้าที่จะแสดง ความสามารถ	การมีส่วนร่วมในการทำงานกับคนหมู่มาก
สิ่งที่คิดและวางแผนกับสิ่ง ที่เกิดขึ้นจริงแตกต่างกัน	การวางแผนทำทีมอย่างเป็น ขั้นตอนและมีระเบียบ	การลงมือปฏิบัติด้วยประสบการณ์
ความพยายามในการ เปลี่ยนบุคลิกภาพของตน เพื่อความสำเร็จของงาน	การมองความสำเร็จของงานด้วย การยอมปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น	การเติมเต็มความพึงพอใจให้ผู้อื่น บุคคลควร เริ่มต้นจากการฝึกและฝึกสลับสับเปลี่ยนกันไปมา
การกระตุ้นด้วยตัวแบบ ที่มีวิสัยทัศน์ที่ดี	ครูผู้สอนเป็นตัวอย่างที่ใกล้ชิดตัว ตนเองที่สุดในการพัฒนา บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก	การลงมือปฏิบัติของตัวแบบช่วยกระตุ้นให้ตนเอง มีความกล้าที่จะทำกิจกรรม
ความพร้อมที่จะเข้าไป ช่วยเหลือผู้อื่น	ความเชื่อที่ว่าการทำงานกลุ่มจะ ทำให้ตนเองถูกเอาเปรียบนั้น ถูกทำให้หายไปด้วยความตระหนักรู้ ถึงหน้าที่ตนเองในงานที่ได้รับ มอบหมาย	การเข้าหาเพื่อน ๆ ที่มีจิตอาสาจะทำให้ตนเอง พัฒนาตนเองขึ้น
การเปิดรับความ เปลี่ยนแปลง และสิ่งใหม่	ความเชื่อใจผู้อื่นทำให้มีความกล้า ที่จะแสดงความสามารถของตนเอง	การเริ่มมองความเจ็บปวดของผู้อื่นด้วยความใส่ใจ คือจุดเริ่มต้นของการให้ความช่วยเหลืออย่างจริงจัง
ความต้องการแก้ไข ความสัมพันธ์เชิงลบ ของตนเองกับคนในทีม	การได้ฝึกที่จะสร้างความสัมพันธ์ กับคนในทีมอย่างรอบคอบ	การทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วยการรับฟังความคิดเห็น ของทุกคน
ความวิตกกังวลที่ต้องไป เจอสถานที่และคนใหม่ ๆ	ความสำเร็จของการปฏิบัติหน้าที่ ด้วยการเอาชนะความวิตกกังวล ของตนเอง	การฝึกขอโทษและขอบคุณตนเองและทีมงาน
การโหวตเสียงจาก ความคิดเห็น	การปรับตัวใหม่ด้วยการคิด การพูด การกระทำใหม่ เป็นการท้าทายความสามารถ ในการบังคับตนเองได้	การได้รับเลือกไม่ว่าจะเป็นการทำหน้าที่ใด ๆ คือแรงบันดาลใจสำคัญในการทำงานจิตอาสา ของตนเอง
ทุกคนมีหน้าที่ของตนเอง	การได้ทำงานร่วมกัน	การช่วยกันแก้ปัญหาด้วยความทนทาน และความแข็งแกร่ง

การตีความความหมายของนักศึกษาจากการค้นพบหลัก (<i>Interpretive the meaning</i>)		
ข้อค้นพบใหม่ <i>New Findings</i>	การค้นพบหลัก จากการพัฒนาบุคลิกภาพ แบบมีจิตสำนึก <i>Conscientiousness</i>	การค้นพบหลักจากกระบวนการพัฒนาจิตอาสา <i>The process of development of the volunteer spirit</i>
ความตั้งใจทำงานของ เพื่อนคือแรงผลักดันที่ดี	การทำงานหนักในโครงการทำให้ ตนได้เรียนรู้ที่จะมาก่อนเวลา ทำงานอย่างมีวินัย	สภาพแวดล้อมเพียงในชั้นเรียนอย่างเดียว ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาให้ตนเองเป็นจิตอาสา
การทำหน้าที่ที่หนัก สนับสนุนให้ตนต้องดูแล จัดการตนเองใหม่	ความตั้งใจในการทำงานอย่างหนัก	ความสำเร็จของหน้าที่ที่ได้รับสัมพันธ์โดยตรงกับ ความกลัวว่างานจะไม่ประสบความสำเร็จ
ความทุ่มเทเพื่อชุมชน	การได้ติดต่อประสานงานกับ เพื่อนใหม่บ่อย ๆ จะทำให้มีสติ ในการบริหารงานของตนเองและ ทีมให้เกิดความผิดพลาดน้อยที่สุด	ประสบการณ์ในการปรับทัศนคติของตนเองให้มี ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นมากยิ่งขึ้น
ได้รับภูมิคุ้มกันที่ดีในการ ทำงานร่วมกับผู้อื่น	ความรับผิดชอบในหน้าที่หลัก ของตนเอง	ความรับผิดชอบรองในหน้าที่ของส่วนรวม
ความกล้าเข้าสังคม	การได้ลองรับผิดชอบในสิ่งที่ ตนเองไม่ชอบทำให้เกิดความถนัด ใหม่ ๆ	การได้ฝึกปรับอารมณ์เพื่อรองรับสถานการณ์ ที่คาดเดาไม่ได้
ความกลัวว่าจะไม่ได้รับ ความร่วมมือที่เต็มที่	ความพร้อมอยู่กับการได้ลองลงมือ ปฏิบัติจริง ๆ	ความสุขจากการได้เห็นชุมชนให้ความร่วมมือ กับกิจกรรมจิตอาสา
การค้นพบทักษะชีวิต	รับรู้ถึงความต้องการของอาจารย์ ผู้สอนที่ไม่ได้ต้องการแค่ให้ทำงาน จบเท่านั้น แต่การทำความรู้จักร กับผู้อื่นนั้นเป็นเรื่องสำคัญกว่า	ความกล้าที่จะทำความรู้จักกับคนแปลกหน้า ทำให้ตนได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ เสมอ
การไม่เคยทำกิจกรรม นอกสถานที่ที่ต้อง ช่วยเหลือผู้อื่นในชุมชน	ความเครียดในหน้าที่ของตนทำ ให้มีพลังในการดำเนินงาน ส่วน ความร่วมมือของเพื่อน ๆ ทำให้ การดำเนินงานนั้นเต็มไปด้วย ความใส่ใจของตนเอง	การได้ร่วมทำกิจกรรมเท่านั้น ที่จะทำให้ตนเองได้ ประสบการณ์ในการพัฒนาตนเองจากการสื่อสาร กับผู้อื่นด้วยมุมมองที่หลากหลายมากขึ้น
การยอมรับที่จะพัฒนา ตนเองในจุดบกพร่อง	การแสดงออก คือความท้าทาย ที่จะแสดงออกความสามารถ ของตนเอง	ความเห็นอกเห็นใจทีมงาน ทำให้ขั้นตอนของการ ทำกิจกรรมจิตอาสาชัดเจนยิ่งขึ้น

ผลการวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาจิตอาสาของนักศึกษาที่เรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 3 ภาพรวมของผลลัพธ์จากผลการวิจัย (Overview of Results)

การตีความความหมายของนักศึกษาจากกิจกรรมการเรียนรู้		
การค้นพบหลัก <i>Key Findings</i>	กิจกรรมการเรียนรู้ แบบปัญหาเป็นฐาน <i>PBL</i>	กิจกรรมการเรียนรู้ แบบชุมชนเป็นฐาน <i>CBL</i>
ความอยากรู้อยากเห็น ในกระบวนการที่จะทำ	กิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดความสงสัย ที่มีต่อโครงการพัฒนาชุมชน หน้าที่ของตนเอง และหน้าที่ ของทุกคนในทีมงานทั้งหมด	กิจกรรมที่ได้เลือกชุมชนด้วยเสียงโหวตข้างมาก จากทุกคนในทีม
การได้หาความรู้และ ความหมายด้วยตนเอง	กิจกรรมที่ยืดปัญหาของชุมชน เป็นหลัก โดยนักศึกษามีบทบาท เป็นผู้แก้ปัญหา	กิจกรรมที่ชี้ให้นักศึกษาค้นพบความเจ็บปวด และความต้องการที่แท้จริงของชุมชน
การได้ลองเรียนรู้วิธี เรียนรู้	กิจกรรมที่สนับสนุนให้ผู้เรียน หาจุดบกพร่องที่เป็นปัญหา ทั้งของตนเองและงานที่ตนได้รับ	กิจกรรมที่ทำให้มีโอกาสดูแลเปลี่ยนวิธีคิด กับทีมงานและชุมชน
ความร่วมมือเกิดจาก การได้ช่วยเหลือและ การได้รับความช่วยเหลือ	กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ทำงาน กลุ่มย่อยร่วมกัน มีการตั้งโจทย์ แก้ปัญหาเพื่อจุดมุ่งหมายเดียวกัน	กิจกรรมที่ส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคล และเป็นกิจกรรมที่ทำให้ทุกคนในทีมร่วมกัน ทำงานไปสู่เป้าหมายเดียวกัน
ความเปลี่ยนแปลง ของผู้เรียนและชุมชน	กิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนเปิดใจ พิจารณาความเปลี่ยนแปลง ของตนเอง ปัญหาที่ตนเอง และชุมชนนั้น ๆ เผชิญอยู่	กิจกรรมที่พัฒนาทักษะการคิดของตนเอง และการคิดแบบร่วมมือกับชุมชน
จุดเริ่มต้นของการเห็นแก่ ประโยชน์ของผู้อื่น	กิจกรรมที่ได้รับฟังทุกคน ในทีมงาน	กิจกรรมที่มุ่งช่วยเหลือผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนได้รับ แนวคิดนี้และมีความคิดอยากช่วยเหลือชุมชน
การได้กำจัดความคิด เชิงลบ	กิจกรรมที่นำความขัดแย้งมาเป็น ปัญหาที่ต้องแก้ไขให้ชุมชน	กิจกรรมที่นำเสนอผู้มีประสบการณ์การทำงาน เพื่อนชุมชน
การได้เพิ่มความเชื่อมั่น	กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้แบ่งปัน ปัญหาของตนเอง	กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้เล่าประสบการณ์ ความเชื่อ ทัศนคติ การได้เล่าเรื่องดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียน ได้เห็นคุณค่าในตนเอง
ความพยายามไปให้ได้ ตามเป้าหมายที่วางไว้	กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยน ความรู้สึกถึงความยากที่กำลัง เผชิญจากการทำงานร่วมกัน	กิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ลองคาดเดาประวัติ ของชุมชนที่จะไปลงพื้นที่เพื่อจัดทำแผนที่ชุมชน (Empathy map)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์การตีความความหมายของการพัฒนาบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกด้วยกระบวนการพัฒนาจิตอาสาโดยนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) ผู้วิจัยอภิปรายประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1) การตีความความหมายการพัฒนาบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาตีความความหมายจากประสบการณ์การได้สัมผัสกับการทำงานจริง การพัฒนาบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก นักศึกษาตีความความหมายใหม่ว่า คือประสบการณ์ เป็นประสบการณ์ที่นักศึกษาคาดไม่ถึงว่าจะได้ประสบ ตีความความหมายตนเองว่า คือหน้าที่ เพราะนักศึกษาต้องกลายเป็นผู้รับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ที่ต้องทำอย่างจริงจังมากขึ้น เป็นความรับผิดชอบที่ไม่ถูกใครบังคับให้ทำ ตีความความมั่นใจในตนเองเปลี่ยนไป แต่เดิมอาจเข้าใจว่าความมั่นใจในตนเองก็ต้องออกมาจากตนเองได้อย่างเดียว เปลี่ยนเป็นความมั่นใจของตนและทีม ความมั่นใจกับความเชื่อมั่นในทีมเป็นสิ่งที่ต้องไปด้วยกัน นักศึกษาตีความความสามารถในการแก้ปัญหาแตกต่างกันออกไปตามหน้าที่ที่ได้รับ การสร้างสรรค์ปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพของตนเองเป็นสิ่งที่นักศึกษาคิดความแล้วว่า การทำเช่นนั้นจะทำให้งานสำเร็จลุล่วง แสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีการเรียนรู้ขณะที่เรียนรู้ด้วยการแก้ปัญหาของตนเอง แก้ปัญหาของเพื่อน แก้ปัญหาของทีม ผ่านการระดมสมองร่วมกัน จากนั้นจึงลงมือปฏิบัติเข้าไปให้ความช่วยเหลือผู้อื่นในชุมชน มีข้อสังเกตว่า แม้นักศึกษาบางคนจะเคยมีประสบการณ์การคิดลบกับตนเอง แต่เมื่อต้องทำทีมกับเพื่อน ๆ นักศึกษากลับสามารถเปิดรับความเปลี่ยนแปลงและสิ่งใหม่ได้อย่างน่าอัศจรรย์ยิ่งนัก สอดคล้องกับงานของ Costa & McCrea (1992) บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก (Conscientiousness) แสดงถึงความยากง่ายและความมากน้อยของจุดมุ่งหมายที่แต่ละบุคคลกำหนดไว้ รวมทั้งความสามารถในการบังคับตัวเองและการมีวินัยในตนเองให้พยายามทำตามเป้าหมายที่วางไว้ได้ครบตามที่ตั้งใจ บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกประกอบด้วยลักษณะนิสัยย่อย 6 ด้าน ดังนี้ (1) การมีความสามารถ (Competence) (2) ความมีระเบียบ (Order) (3) การมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (Dutifulness) (4) ความต้องการสัมฤทธิ์ผล (Achievement Striving) (5) ความมีวินัยในตนเอง (Self-Discipline) (6) ความสุขุมรอบคอบ (Deliberation) นอกจากนี้ผลจากการวิจัยยังพบว่า เมื่อได้ทำงานร่วมกัน นักศึกษาต่างได้คิด ได้พูด และได้กระทำสิ่งใหม่ ๆ ร่วมกัน ทำให้นักศึกษาหลายคนตีความความหมายเรื่องการเอาชนะความวิตกกังวลใจใหม่ การเอาชนะความไม่กล้าที่จะเป็นผู้นำของเพื่อน ๆ ได้ ผลการวิจัยนี้ได้แย้งกับงานของ กิตติศักดิ์ ลิ้มถิรคุณ (2561) ที่ระบุว่า การรับรู้ภาวะผู้นำที่แท้จริงสัมพันธ์กับบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ และความพึงพอใจในงาน เพราะข้อค้นพบใหม่ในงานของผู้วิจัยยืนยันว่า การรับรู้ภาวะผู้นำที่แท้จริงไม่สัมพันธ์กับบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ และความพึงพอใจในงานแต่ท้ายที่สุดนักศึกษาที่ไม่มีภาวะผู้นำ ไม่มีบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก ไม่ใช่สมาชิกที่ดีของกลุ่ม และไม่พึงพอใจในการทำงานครั้งนี้ เขาอาจเกิดการตีความความหมายใหม่ หลังจากได้ประสบการณ์การได้สัมผัสกับการทำงานจริง นิยามได้ว่า การพัฒนาบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกสัมพันธ์กับประสบการณ์การได้รับบทบาทหน้าที่ที่ต้องทำอย่างจริงจังภายใต้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL)

2) การศึกษากระบวนการพัฒนาจิตอาสาของนักศึกษาที่เรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) พบว่า เมื่อนักศึกษาได้ผ่านกระบวนการลงมือปฏิบัติทั้ง 10 ขั้นตอน ตั้งแต่ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ การตีความความหมายการพัฒนาบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกของนักศึกษา ไปถึง ขั้นตอนที่ 10 ขั้นถอดบทเรียนจากการตีความความหมายการพัฒนาบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกของนักศึกษา การลงมือทำดังกล่าว มาจากแนวคิดการเรียนแบบการสอนแบบเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ เป็นแนวคิดที่มาจาก John Dewey (1998) นักปรัชญาชาวอเมริกัน ที่เชื่อว่า “มนุษย์จะต้องปรับตัวเพื่อให้ชีวิตอยู่รอด” สิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องสำคัญและจะต้องนำไปใช้เป็นแนวคิดของการจัดการศึกษาที่ต้องเน้นฝึกให้มนุษย์แก้ปัญหา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ผ่านการกระทำ นอกจากนี้ต้องได้ฝึกปฏิบัติ ฝึกคิด ฝึกลงมือทำ ฝึกทักษะกระบวนการต่าง ๆ โดยในการวิจัยครั้งนี้ เมื่อนักศึกษาทุกคนได้ผ่านกระบวนการพัฒนาจิตอาสาด้วยการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) พบว่า กระบวนการดังกล่าวถูกสะสมมาอย่างอดทนและต้องใช้เวลาในการพิสูจน์ ความอดทนดังกล่าวไหลเวียนอยู่ในตัวผู้สอนและผู้เรียน ความอดทนเป็นรากฐานสำคัญของการใช้กระบวนการพัฒนาจิตอาสาของนักศึกษาที่เรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) ที่งานวิจัยนี้มุ่งศึกษา ดังเช่น นักศึกษาทั้ง 947 คนที่มีส่วนร่วมอย่างอดทนในการทำงานกับคน

หม่มาก รับผิดชอบหน้าที่ ซึ่ง Costa & McCrea (1992, pp. 5-13) ได้กล่าวไว้ว่า สิ่งเหล่านี้ถูกสร้างในบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกหรือแบบยึดมั่นในหลักการ (Conscientiousness) อันเป็นพื้นฐานของบุคคลที่มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายและเป็นผู้ยึดถือหลักการเหตุผล ยืนหยัดและมุ่งความสำเร็จมากที่สุด ดังนั้นผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถยืนยันได้ว่า กระบวนการดังกล่าวผลักดันให้ผู้เรียนต้องลงมือปฏิบัติด้วยประสบการณ์ การเติมเต็มความพึงพอใจให้ผู้อื่นในชุมชนด้วยกระบวนการข้างต้นโดยไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทน ก้าวผ่านความท้อแท้ใจ ความเหนื่อยยาก การลงชุมชนแต่ละครั้งเพื่อไปแก้ปัญหาที่นั่นไม่ใช่เรื่องง่าย และสิ่งนี้อาจเป็นภาพความเสี่ยงของการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้งที่ผู้สอนเองต้องยอมรับความเสี่ยงทั้งหมดเพียงลำพัง ความเสี่ยงต่อการที่ผู้เรียนจะล้มเลิกโครงการกลางทาง ความเสี่ยงต่อความไม่ปลอดภัยหรืออุบัติเหตุอันอาจเกิดก่อนลงพื้นที่ ระหว่างลงพื้นที่ และหลังลงพื้นที่ ความเสี่ยงต่อการเกิดความแตกแยกระหว่างการทำงานเป็นทีม นักศึกษาบางห้องมีจำนวนมาก บางห้องจำนวนน้อย การลงมือปฏิบัติดังกล่าวบังคับให้นักศึกษาต้องคิดใคร่ครวญ ไตร่ตรองวางแผนตลอดเวลา ผู้วิจัยเก็บข้อมูลทั้งหมด ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกต ทั้งในช่วงก่อนลงพื้นที่ ในชุมชน ขณะลงพื้นที่ในชุมชนและหลังลงพื้นที่ในชุมชน ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นสะท้อนผ่านคุณค่าของการลงมือปฏิบัติจริง ทำให้ผู้วิจัยเห็นโครงเรื่องผ่านเรื่องราวที่น่ายอกย่องของนักศึกษาเหล่านี้ พวกเขาคือผู้กล้า กล้าที่จะริเริ่มทำกิจกรรมของตนเอง กล้าเข้าหาเพื่อน ๆ ที่มีจิตอาสา ความกล้าดังกล่าวคือผลลัพธ์จากการสนับสนุนของครอบครัว ผู้ใหญ่ และเพื่อน ๆ ซึ่งตรงกับข้อค้นพบของ ชนัญชิตา ทิพย์ญาณ (2564, น.36-52) ที่ระบุว่า สถาบันครอบครัวมีผลอันดับหนึ่งต่อการเสริมสร้างพฤติกรรมจิตอาสาด้วยการสนับสนุนและเป็นแบบอย่างให้กับนักศึกษา อันดับสองคือสถาบันการศึกษาและกลุ่มเพื่อน สื่อ

ความเพียรในการปรับบุคลิกภาพของตนเองจากที่เคยตั้งปัญหาจากการค้นหาข้อมูลของชุมชนในแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ นักศึกษาเปลี่ยนแนวคิดใหม่ โดยเริ่มตั้งปัญหาก่อนการลงพื้นที่ไปช่วยเหลือชุมชน ด้วยการตั้งต้นจากการเริ่มมองความเจ็บปวดของผู้อื่นด้วยความใส่ใจ กลายเป็นจุดเริ่มต้นของการให้ความช่วยเหลืออย่างจริงจัง และนำไปสู่การลงพื้นที่มาสร้างกระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่นในทีมด้วยการรับฟังความคิดเห็นของทุกคน เพื่อจัดทำแผนที่ชุมชนที่ระบุประวัติของชุมชนที่ทีมให้ความสนใจ ผลวิจัยดังกล่าวอธิบายหลักการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ได้เป็นอย่างดี และเป็นข้อค้นพบที่ย้อนแย้งกับสิ่งที่ ฤทัย จตุรวัฒนา (2560) ได้สรุปเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ว่าจะต้องเริ่มต้นจากการกำหนดปัญหาให้ผู้เรียนไม่ควรไกลจากประสบการณ์เดิมของผู้เรียนนั้น แต่ในงานของผู้วิจัย พบว่า การสนับสนุนให้ผู้เรียนทำสิ่งที่ไกลตัวและยาก จะช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนเห็นชุมชนในมุมที่เป็นความจริงของสังคมผ่านการวิเคราะห์ปัญหาด้วยตนเองส่งเสริมให้มีกระบวนการกลุ่มในการทำกิจกรรม ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอธิบายผู้เรียนในกลุ่มควรได้เสนอแนวคิดที่หลากหลายทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม จัดให้มีช่วงของการประเมินค่าคำตอบ ผู้เรียนได้รับการสนับสนุนให้ใช้เหตุผลในการเลือกข้อสรุปวิธีการแก้ปัญหาาร่วมกัน ทั้งหมดทำให้ผู้เรียนทำสิ่งที่ไกลตัวและยากได้ แต่ทั้งนี้ผู้สอนจะต้องวางบทบาทของตนเป็นผู้อำนวยความสะดวกอยู่ใกล้ ๆ เสมอ การทำในสิ่งที่ไกลตัวผู้เรียนจึงจะไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไป ต้องยอมรับว่างานที่ผู้เรียนปฏิบัติในงานวิจัยครั้งนี้เป็นงานที่มีพลังและต้องใช้พลังสูงมากเช่นกัน เปรียบเสมือนเป็นการออกแบบให้ผู้เรียนกลายเป็นนักจัดการชุมชน พระมหาไกรสร แสงวงศ์ (2562) ชี้ให้เห็นถึงพลังสะท้อนจากกระบวนการจัดการชุมชนด้วยตนเองที่ก่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมนำไปสู่การผลักดันกระบวนการต่าง ๆ ที่ถูกบรรจุไว้ในแผนชุมชน ก่อให้เกิดนโยบายชุมชนด้วยคนในชุมชน การพัฒนาต่อยอดการจัดการสุขภาวะชุมชน ด้วยการพัฒนาแกนนำชุมชน ซึ่งข้อสรุปจากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ตรงตามที่ Pradhan & Jandu (2023, pp. 223-235) ได้เน้นย้ำว่า ควรมีการสนับสนุนให้รูปแบบการเรียนการสอนมีพื้นที่ให้บุคคลเผชิญหน้ากับสถานการณ์อารมณ์ และสนับสนุนให้พวกเขาได้ออกแบบวิธีที่พวกเขาจะจัดการตัวเองและอารมณ์ของพวกเขาภายใต้สถานการณ์จริงเหล่านั้นได้ จะเป็นการเปิดเผยถึงกลไกการสื่อสารหรือการปรับตัวระหว่างความเข้าใจทางอารมณ์ได้ โดยปลายทางของการศึกษากระบวนการพัฒนาจิตอาสาของนักศึกษาที่เรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) ในครั้งนี้ ผลักดันให้ผู้เรียนจัดการกับอารมณ์ตนเองภายใต้สถานการณ์ที่ต้องออกไปช่วยเหลือชุมชนจริง ๆ พวกเขาได้ออกแบบการส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนเผยแพร่ผ่านสื่อในรูปแบบของการสร้างกิจกรรมที่เน้นให้คนในชุมชนได้จัดการชุมชน เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้งาน

จากผลการศึกษาการวิเคราะห์การตีความความหมายของการพัฒนาบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก ด้วยกระบวนการพัฒนาจิตอาสาโดยนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับ ชุมชนเป็นฐาน (CBL) ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการค้นพบหลัก ผู้สนใจไม่ว่าจะเป็นสถาบันการศึกษา ผู้สอน และผู้เรียน สามารถขยายผลดังกล่าวไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์อย่างลุ่มลึกต่อไปได้ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลด้านการตีความความหมายในแง่มุมต่าง ๆ ของนักศึกษา ทั้งแง่ความหมายต่อตนเอง ความหมาย ต่อการเรียนรู้ ความหมายต่อชีวิต ความหมายต่อการศึกษา ความหมายต่อการพัฒนาตนเอง ความหมายต่อชุมชน ความหมายต่อบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก ความหมายต่อความเป็นจิตอาสา การตีความความหมายทุกความหมาย ที่นำเสนอในงานวิจัยนี้ ยืนยันให้เห็นถึงศักยภาพที่มีอยู่ในตัวผู้เรียน การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับ ชุมชนเป็นฐาน (CBL) ดังกล่าวสามารถเปิดพื้นที่ให้ทุกศักยภาพของมนุษย์ได้มีที่ยืน ผู้วิจัยเรียกสิ่งนี้ว่า เป็นผลลัพธ์ จากรูปแบบการเรียนการสอนเชิงบวกในระดับอุดมศึกษา ถึงแม้การเรียนรู้ในรูปแบบดังกล่าวอาจส่งผลทำให้ผู้สอน และผู้เรียน เหนื่อยยากจากการใช้ความทุ่มเทแรงกายแรงใจในการปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพของทั้งสองฝ่ายก็ตาม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาในมิติของการตีความความหมายของนักศึกษาเท่านั้น แต่ยังมีในส่วนของการค้นพบอื่นที่ผู้สนใจสามารถนำไปต่อยอดและพัฒนางานวิจัยได้ เช่น การวิจัยเชิงเปรียบเทียบ การวิจัยข้ามวัฒนธรรม หรือการพัฒนาเครื่องมือ การพัฒนาสื่อที่สะท้อนให้เห็นความเจ็บปวดของชุมชนของนักศึกษา การเลี้ยงดูเชิงบวกช่วยกระตุ้นกระบวนการพัฒนาจิตอาสา รูปแบบการปลดปล่อยศักยภาพมนุษย์ในกลุ่มเปราะบาง บุคลิกภาพที่เป็นเอกลักษณ์ของนักศึกษาที่มีบุคลิกภาพหนึ่งในห้าองค์ประกอบ เรื่องเล่าประสบการณ์ของนักศึกษาที่ปฏิเสธการทำงานแบบกลุ่ม ข้อค้นพบจากนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐจากประสบการณ์การพัฒนาโครงการเพื่อชุมชน แบบไม่ใช้งบประมาณของรัฐ เป็นต้น นอกจากนี้การศึกษายังจำกัดวัตถุประสงค์ไว้ในแง่ของนักศึกษาที่ลงทะเบียนในรายวิชาศึกษาทั่วไปเท่านั้น ผู้พัฒนาอาจสามารถต่อยอดเพื่อพิสูจน์และค้นคว้าผ่านรูปแบบงานวิจัยในชั้นเรียน ในรายวิชาอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ ลิ้มธิคุณ. (2561). การรับรู้ภาวะผู้นำที่แท้จริงและบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของพนักงานบริษัทในกลุ่มจำหน่ายเหล็กก่อสร้าง โดยมีความพึงพอใจในงานเป็นตัวแปรสื่อ. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ)]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระมหาไกรสร แสนวงศ์. (2562). รูปแบบการจัดการสุขภาวะชุมชนโดยใช้วัฒนธรรมชุมชนเป็นฐาน. [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (บริหารศาสตร์)]. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ชนัญชิดา ทิพย์ญาณ. (2564). การให้ความหมายพฤติกรรมจิตอาสาและกระบวนการขัดเกลาสังคมที่เสริมสร้างพฤติกรรมจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. *Journal of Social Science and Cultural*, 5(2), 36-52.
- ไทยโพสต์. (2567). *น่าเป็นห่วง พบ 1 ใน 7 วัยรุ่นอายุ 10-19 ปี มีปัญหาทางจิตประสาท อารมณ์*. <https://www.thaipost.net/news-update/520448/> 19 ม.ค. 2567.
- วิรัชยา อินทะกันท์, จิราพัทธ์ แก้วศรีทอง และ ไพรวลย์ ประมัย (2566). การพัฒนาอาหารพื้นถิ่นสู่สารอาหารเพื่อการท่องเที่ยวโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กรณีศึกษา หมู่บ้านท่าโพธิ์ ตำบลจอมทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. *The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal*, 29(4), 188-206. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/article/view/261546/180329>

- วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์. (2561). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน: กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของครูในศตวรรษที่ 21. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 11(3), 179-191.
- สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (วสศ.). (2565). 30 นโยบายเรียนรู้ดีของผู้ว่าฯ ชัชชาติ ปักธงลดความเหลื่อมล้ำ ลดภาระครู-ผู้ปกครอง บัณฑิตโรงเรียนคุณภาพ. <https://research.eef.or.th/30-study-policy-chadchart/>.
- หฤทัย จตุรวัฒนา. (2560). ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Costa, P. T., & McCrea, R. R. (1992). Normal personality assessment in clinical practice: The NEO Personality Inventory. *Psychological Assessment*, 4, 5-13.
- Dewey, J. (1998). *The essential Dewey, volume 1: pragmatism, education, democracy* (Vol. 1). Indiana University Press.
- Diener, E., Suh, E. M., Lucas, R. E., & Smith, H. L. (1999). Subjective well-being: Three decades of progress. *Psychological Bulletin*, 125(2), 276-302.
- Pradhan, R. K., & Jandu, K. (2023). Evaluating the impact of conscientiousness on flourishing in Indian higher education context: mediating role of emotional intelligence. *Psychological Studies*, 68(2), 223-235.
- Sweeney, G. (1999). The challenge for basic science education in problem based medical curricula. *Clinical and Investigative Medicine*, 22(1), 15-22.
- Tong, D. (2018, July). Volunteer Activity: The way to cultivate college students' public spirit. In 3rd International Conference on Contemporary Education, *Social Sciences and Humanities*. (ICCESSH 2018). (pp.1201-1204). Atlantis Press.